

Tendències

Emergència sanitària

Els contagis locals del Covid-19 aviven l'amenaça de pandèmia

“Estem en un punt decisiu”, adverteix el director general de l'OMS

JOSEP CORBELLA
Barcelona

Un cas de Covid-19 d'origen desconegut detectat dimecres a Andalusia. Els dos primers detectats al departament de l'Oise, al nord de França. Altres casos al sud i l'oest d'Alemanya que van portar el ministre de Salut, Jens Spahn, a advertir que “les cadenes d'infecció en part ja no són traçables; això és una novetat”. Desenes o centenars de casos a Itàlia. Tots suggereixen que el coronavirus s'ha escapat de la vigilància de metges i autoritats sanitàries i ha establert diversos focus d'infecció en diferents regions d'Europa, cosa que fa preveure un augment del nombre de casos diagnosticats els pròxims dies.

“La nostra màxima preocupació ara és el que passa fora de la Xina. Estem en un punt decisiu”, va declarar ahir en una roda de premsa telefònica Tedros Adhanom Ghebreyesus, director gene-

A EUROPA, L'IRAN I COREA

Preocupa la proliferació de casos de la malaltia d'origen desconegut

ral de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). “Les epidèmies de l'Iran, Itàlia i la República de Corea demostren de què és capaç aquest virus (...) Té potencial pandèmic”.

Abans d'arribar a la pandèmia –si és que s'hi arriba, ja que encara es pot evitar, segons l'OMS–, l'expansió del coronavirus pel món es farà en quatre fases. La primera consisteix en l'arribada a un lloc de casos procedents d'altres regions que es detecten aviat i s'aïllen abans que el virus circuli. Aquesta és la fase en què està Catalunya, on s'han detectat tres casos en persones que havien estat a Itàlia però no s'ha registrat cap contagi.

Després ve una fase en què el virus circula, però ho fa en brots limitats. Una identificació primerenca de les persones afectades permet detectar les cadenes de contagi i tallar-les abans que el virus comenci a circular per la comunitat. Aquesta és la fase que hi va haver a Alemanya en el primer brot registrat a Europa, quan una treballadora procedent de la Xina va transmetre la infecció a em-

Una dona amb màscara ahir al centre de Madrid

SUSANA VERA / REUTERS

pleats d'una empresa de Baviera i després alguns el van transmetre a familiars. Es tracta d'una fase sense risc per a la població, excepte per a les poques persones que entren en contacte estret amb portadors del coronavirus.

El risc augmenta a la tercera fase, quan el virus circula en forma

de brots en una comunitat i no es poden identificar totes les cadenes de contagi. Els brots poden estar formats per pocs casos, com està passant aparentment a Andalusia, on només hi ha un pacient hospitalitzat però no s'ha pogut esbrinar on es va contagiar, o per centenars, com a Itàlia. En

aquesta fase, com que no se sap per on circula el virus, poden emmalaltir persones que no sospiten que estan en situació de risc. I, com que no tenen consciència d'haver-se exposat al virus, el poden transmetre a altres persones sense saber-ho.

Finalment, arriba la fase de

l'epidèmia, quan el virus es propaga sense fre per una comunitat i gran part de la població hi queda exposada. Si l'epidèmia s'estén a escala global, es converteix en pandèmia (del grec *pan*, tot, i *demo*, poble).

Ahir el primer ministre australià, Scott Morrison, va dir que “tots els indicis apunten que el món aviat entrarà en una fase pandèmica del coronavirus”, segons declaracions recollides per l'agència Reuters.

En la mateixa línia, el president francès, Emmanuel Macron, va advertir: “Tenim una crisi al davant; està venint una epidèmia”. I el president dels Estats Units, Donald Trump, ha situat el vicepresident, Mike Pence, al comandament de les operacions per contenir el coronavirus.

Però l'OMS insisteix que el món encara és a temps d'evitar la pandèmia. “Estem en una situació molt delicada en què el coronavirus pot anar en qualsevol direcció. El resultat dependrà de com el gestionem”, va declarar Tedros Adhanom.

L'experiència de la Xina de-

El pangolí, absolt: no va ser l'origen de l'epidèmia

■ L'equip científic que va anunciar el 7 de febrer que el nou coronavirus havia passat de ratpenats a persones a través de pangolins s'ha retractat.

La seva conclusió inicial que un coronavirus trobat en un pangolí tenia un genoma igual en un 99% al del coronavirus que causa la malaltia Covid-19 ha resultat que era errònia. Una altra anàlisi de les seves dades ha revelat que l'equivalència entre els genomes se situa entorn d'un 90%, insuficient per

afirmar que un pangolí fos l'origen de l'epidèmia. L'equivalència d'un 99% es referia només a una petita part del genoma del corona-

L'únic mamífer amb escames

virus. Concretament, a la d'una proteïna que el virus utilitza per entrar a les cèl·lules que infecta.

Tot i això, si es té en compte la seqüència completa del genoma, l'equivalència es redueix a un 90,3%. L'error es deu a “un incòmode error de comunicació entre el grup de bioinformàtica i el grup de laboratori”, va declarar ahir Xiao Linhua, coautor de l'estudi, en declaracions recollides al web de Nature, que va avançar la notícia.

LA VISIÓ DEL METGE

Antoni Trilla
Hospital Clínic-Universitat
de Barcelona-ISGlobal

Cas índex, casos importats, cadenes de transmissió, brot, epidèmia... Com en tota disciplina científica, l'epidemiologia -del grec *epi*, el que passa; *donem*, poble; i *logos*, estudi o tractat- fa servir un vocabulari de vegades clar i precis i de vegades més confús per als no especialistes.

Anem al vocabulari bàsic per sobreviure al Covid-19:

Covid-19 és l'acrònim anglès de Malaltia Infecciosa per Coronavirus-2019. (Per cert, hauríem de fer servir el gènere femení: la Covid-19?).

Denominem cas índex el primer cas identificat a l'inici d'un brot o epidèmia. El pacient índex és el primer pacient que ens indica l'existència d'un brot o epidèmia. En realitat, el cas índex pot no ser l'origen d'una epidèmia, sinó simplement el pri-

Vocabulari bàsic per sobreviure al Covid-19

mer identificat. El sector epidemiològic, més *made in Hollywood*, se sol referir a aquest pacient com a pacient zero. A partir d'aquí parlem de casos primaris (els inicials en una cadena de transmissió de la malaltia), que poden ser importats, com tots els del Covid-19 registrats a Espanya fins fa 24-48 hores, o autòctons (adquirits aquí), com podrien ser els que estan en investigació a Sevilla i Madrid. Els casos següents al cas primari són denominats casos secundaris i terciaris (no acostumem a comptar més enllà de tres generacions de casos).

Identificar si un cas té o no relació en origen amb un cas anterior importat és útil per determinar si existeix o no transmissió local del Covid-19. De vegades no és gens fàcil fer-ho. És un veritable i ardu treball d'investigació sobre el terreny. És la part

de l'epidemiologia més bàsica, genuïna i fascinant (*The disease detectives*). El Centre de Control de Malalties dels Estats Units (CDC), referència mundial en aquest camp, té un logo en què figura un globus terraqüi i a sobre una sola de sabata foradada: és el símbol de l'epidemiologia "corrent".

Avui molts col·legues de Madrid i Sevilla estan corrent pel terreny per identificar dades, persones i pistes que puguin ajudar a determinar si existeix o no relació d'aquests casos amb algun altre previ d'importat.

Sigui com sigui, el més probable és que ja hi hagi un cert grau de transmissió local del Covid-19 a Espanya. No canvia res: continuem amb l'estratègia de contenció. Simple i difícil: detectar, aïllar i tractar els casos i identificar els contactes.

mostra que, "si s'actua de manera agressiva ara, es pot contenir el virus", segons el director general de l'OMS. La Xina ha aconseguit evitar que el virus passés de la fase de brots localitzats a la d'epidèmia en gairebé totes les seves províncies. Fins i tot a Hubei, la més castigada pel coronavirus, els contagis s'han reduït de manera progressiva des de finals de gener.

En una anàlisi de 320.000 mostres de ciutadans de la província de Canton, on s'han registrat 1.347 casos de Covid-19 i set morts en una població de 113 milions d'habitants, només un 0,14% han estat positives en un test del coronavirus. Aquest resultat reforça la hipòtesi que "no sembla que hi hagi una transmissió estesa a la comunitat", va afirmar Tedros Adhanom. Segons les dades de què disposa l'OMS, la majoria dels casos tenen lloc en grups de persones amb una relació estreta.

BONA NOTÍCIA DE LA XINA El coronavirus no es transmet tant com el de la grip a escala comunitària

"Això no és la grip", va dir Tedros Adhanom, amb referència que la grip sí que es transmet sense fre a escala comunitària quan hi ha una epidèmia. El coronavirus "es pot contenir amb les mesures adequades".

Una altra dada que suggereix que es pot evitar la pandèmia, aportada per Michael Ryan, director del Programa d'Emergències de l'OMS, és que gairebé tots els contagis tenen lloc en la fase de la malaltia en què els afectats tenen símptomes respiratoris. Tot i que hi ha hagut contagis de pacients asimptomàtics, són minoritaris.

Però a l'OMS li preocupa l'augment de casos que hi ha hagut els últims dies a Europa, l'Orient Mitjà i Corea del Sud. "Tenim una finestra d'oportunitat molt estreta" per evitar l'expansió global del coronavirus, va advertir Tedros Adhanom. "Ara no és moment de tenir por. La por no hi ajuda. La gent pot estar preocupada, i amb raó. El més important és mantenir la calma i fer el que és correcte per combatre aquest virus tan perillós".

Espanya estudia mesures més severes el dia que es disparen els casos a València

Un pacient de 77 anys, que no ha viatjat a l'estranger, en estat greu

CELESTE LÓPEZ/ANA MACPHERSON
Madrid/Barcelona

La situació del coronavirus a Espanya es complica per moments. Ahir ho va reconèixer el responsable del Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències Sanitàries, Fernando Simón, que va dir que l'aparició de dos casos més de contagi local a Madrid (pacients que no han viatjat a les zones de risc), sumat al que es va detectar dimecres a Sevilla, els situa en un escenari nou en què es plantegen mesures més contundents per controlar l'expansió del virus. "Ara mateix no, però no sabem si d'aquí una hora, sí; dependrà de si apareixen nous casos locals", va aclarir.

Aquesta decisió també es veurà influïda per si apareix l'anomenat pacient zero, que permet saber d'una manera més clara on va contreure el virus i quins contactes ha mantingut per intentar fer un dibuix més exacte de l'expansió del coronavirus. La no identificació d'aquest pacient zero impossibilita el setge del Covid-19, com ha passat a Itàlia. Per això es van aïllar municipis amb més de 50.000 persones o es van cancel·lar els esdeveniments de grans aglomeracions (com el carnaval de Venècia).

El canvi d'escenari en la lluita contra el coronavirus té lloc el mateix dia que la detecció de casos es dispara. En un dia es van comunicar més d'una desena de casos, set dels quals a València.

La Conselleria de Salut de Madrid va confirmar ahir la detecció de dos nous casos de pacients ingressats a l'hospital de Torrejón de Ardoz, un dels quals, de 77 anys, en estat greu a l'UCI. Tots dos, sense connexió entre ells, no havien viatjat a l'estranger i havien estat hospitalitzats per pneumònia. El primer, de 77 anys, va ingressar el 15 de febrer, però fins dimarts, dia 24, no se li van fer proves per veure si tenia coronavirus. El dia

L'ús de màscares es dispara malgrat les recomanacions

RECOMPTE
Tots els casos són importats, excepte tres: dos de Madrid i un de Sevilla

VALLADOLID
14 empleats són aïllats a la seva empresa perquè un col·lega ha donat positiu

Tenerife: tothom a casa

■ Tots els clients de l'hotel Costa Adeje de Tenerife, que des de dilluns estaven confinats a l'edifici després d'identificar quatre casos positius de coronavirus entre els clients podran anar-se'n a casa. Però sempre amb el compromís que continuaran sent controlats activament als països d'origen. La decisió es va prendre primer per als 130 clients que no havien coincidit amb els quatre italians afectats. Però com que tots els al-

tres, fins a 800, continuaven asimptomàtics, es va decidir que podien tornar a casa. Dels quatre pacients de Tenerife, dos són asimptomàtics i dos més tenen símptomes lleus. A La Gomera també hi ha hospitalitzada una dona que havia anat a Itàlia i que treballa en una residència de gent gran. Davant el risc que hi hagi hagut contagis, que encara s'estan comprovant, s'ha restringit el règim de visites a la residència.

24 es va decidir ampliar els casos sospitosos a pacients hospitalitzats amb problemes respiratoris d'origen desconegut, tant si havien viatjat als països de risc com si no.

Ahir a aquests dos nous casos se n'hi van afegir set més a València (que es converteix en la comunitat amb més casos, vuit), dos a Castella i Lleó i un a Catalunya, cosa que va elevar la xifra de malalts de Covid-19 a 25 (dos ja s'han recuperat). No es descarta de cap manera que la xifra vagi augmentant, fins i tot que hi hagi alguna mort, va indicar Simón. Tots els virus tenen una letalitat, va sentenciar.

El tercer cas a Catalunya és com els altres dos, lleus i amb un origen clar: es van contagiar del brot italià. Ahir Salut va confirmar el tercer positiu, una jove canària de 22 anys que venia de passar uns quants dies a Milà (entre el 19 i el 25). Dimarts va arribar a Barcelona i es va començar a trobar malament, de manera que es va dirigir a l'hospital Clínic, on li van practicar la prova del coronavirus, i va donar positiu. Allà també hi ha ingressats amb símptomes lleus un altre jove, de la mateixa edat i que va passar el cap de setmana a Milà, i la primera positiva, una dona italiana de 36 anys que va tornar a Barcelona després de viatjar per Bèrgam i Milà.

A falta que s'identifiquin els contactes del nou cas, els serveis de vigilància epidemiològica controlen la salut de 38 persones que van estar en relació estreta amb els dos primers infectats. Estan aïllats a casa.

També estan en quarantena 14 persones, majoritàriament joves, que van treballar directament amb un enginyer iranià, de 28 anys, que ahir va donar positiu (el segon cas de Castella i Lleó). Els treballadors han quedat aïllats a la seu de l'empresa Cidaut, ubicada al Parc Tecnològic de Bocoillo (Valladolid).